

ESIOPETUKSEN TOIMINTASUUNNITELMA TOIMIKAUSI 2024 -2025

1. Esiopetusyksikkö

Huhmarnummen päiväkoti

2. Esiopetuksen opetus- ja oppimisjärjestelyt

2.1. Esiopetuksen toiminta-ajat ja lomat

Koulujen työ- ja loma-ajat Vihdin kunnassa lukuvuonna 2024–2025 (187 pv) (sivistys- ja hyvinvointijohtajan päätös 12.12.2023 § 20)

Syyslukukausi 8.8.2024-20.12.2024 (91 työpäivää)

aloitus 8.8.2024 (torstai)

syysloma 14.10.2024-18.10.2024 (vko 42)

itsenäisyyspäivä 6.12.2024 (perjantai)

joululoma 21.12.2024-6.1.2025

Kevätlukukausi 7.1.2025-31.5.2025 (96 päivää)

aloitus 7.1.2025 (tiistai)

hihtoloma 17.2.2025-21.2.2025 (vko 8)

pääsiäinen 18.4.2025-21.4.2025

helatorstai 29.5.2025

2.2. Esiopetusryhmien rakenne, oppimisympäristö, mahdolliset painotukset

Huhmarnummen päiväkodin esiopetusryhmä Havusissa on 18 esioppilasta, joista 18 osallistuu myös täydentävään varhaiskasvatukseen. Lisäksi ryhmässä on myös kolme viisivuotiasta lasta, jotka osallistuvat talon yhteiseen Viskari-toimintaan.

Oppimisympäristönä on Havusten omat ryhmätilat ja päiväkodin ja koulun ympäristö piha-alueineen ja lähimetsineen. Oppimisympäristöjä rakennetaan ja muokataan yhdessä lasten kanssa heidän aloitteitaan kuunnellen. Ulkona oppimispäiviä järjestetään useamman kerran toimintakauden aikana.

2.3. Varhaiskasvatuksen pedagogisten painotusten toteuttaminen esiopetuksessa

Esiopetusta toteutetaan monipuolisesti leikkien, liikkuen, tutkien ja taiteen keinoja hyödyntäen. Toiminnan suunnittelua ohjaavat Vihdin kunnan esiopetussuunnitelma, valtakunnallisen esiopetussuunnitelman perusteet, sekä lasten yksilölliset tarpeet ja mielenkiinnonkohteet. Tavoitteena on luoda yhtenäinen polku varhaiskasvatuksesta perusopetukseen ja tukea lasten positiivista käsitystä itsestään oppijana.

Leikki on osa esiopetusta. Esiopetuksessa pyritään tukemaan pitkäkestoisen leikin toteutumista ja lasten kaveritaitoja. Lisäksi lasten leikkitaitoja tuetaan tarinallisen leikin keinoin pitkin kautta. Lasten leikki-ideoihin tartutaan ja aikuiset pyrkivät omalla toiminnallaan rikastuttamaan lasten leikkiä osallistamalla mukaan leikkiin ja tuomalla siihen lisää sisältöä. Oppimisympäristöä suunniteltaessa ja kehitettäessä otetaan huomioon leikin eri muodot ja pyritään tarjoamaan monipuolisia mahdollisuuksia leikkiin. Aikuinen arvostaa leikkiä leikin itsensä vuoksi. Leikkiä hyödynnetään myös lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen välineenä.

Liikunnan suunnittelussa seurataan Vihdin kunnan varhaiskasvatuksen liikunnan vuosikelloa ja noudatetaan Vihdin varhaiskasvatuksen liikkumisohjelman tavoitteita. Ryhmällä on kaksi ohjattua liikuntahetkeä viikossa ja lisäksi liikuntaa sisällytetään päivittäiseen toimintaan pihaleikeissä ja siirtymissä. Minikeppari-viikkojen avulla saimme lapset liikkumaan enemmän. Liikuntasalissa opitut liikuntaleikit jatkuvat lapsilla ulkoilussa. Liikuntaa myös eheytetään laajasti muihin oppimisen alueisiin. Liikuntahetkiin on käytössä koulun liikuntasali, läheinen hiekkakenttä sekä ympäröivä metsä. Talvella luistellaan viereisessä kaukalossa ja hiihdetään lähimetsässä. Esiopetuksessa käydään myös uimassa Nummelan uimahallissa.

Lapsen esiopetussuunnitelmaprosessi lähtee liikkeelle tiimin havainnoista sekä kodin ja lapsen näkökulmista. Lapsen esiopetussuunnitelman pohjana toimivat lapsen mielenkiinnonkohteet, vahvuudet ja tarpeet. Lapsen ja huoltajien kanssa käydään esiopetuskeskustelu, jossa selvitetään kodin ja lapsen näkökulma. Lapsiystävällinen palaveri on otettu käyttöön syksyllä 2024 esiopetuskeskusteluissa. Lapsen yksilölliseen suunnitelmaan asetetaan tavoitteet pedagogiselle toiminnalle ja kirjataan menetelmät näihin tavoitteisiin pääsemiseksi.

Lasten esiopetussuunnitelmia käytetään työkaluina koko ryhmän toimintaa suunniteltaessa. Kaikki tiimin jäsenet sitoutuvat esiopetussuunnitelmiin kirjattujen tavoitteiden ja menetelmien toteuttamiseen. Tiimissä yhdessä keskustellaan näistä tavoitteista ja menetelmistä sekä pohditaan, miten ne otetaan huomioon ryhmän toiminnassa. Esiopettajan vastuulla on johtaa yhteistä pedagogista keskustelua ryhmässä ja varmistaa, että tiimi tuntee lasten yksilölliseen suunnitelmaan liittyvät tavoitteet sekä koko ryhmän toiminnan pedagogiset tavoitteet. Tiimipalavereissa käydään läpi pedagogisia tavoitteita ja toimintasuunnitelmia.

2.4. Retket

Esiopetusryhmä tekee retkiä lähimetsän alueella hyödyntäen lähiluontoa oppimisympäristönä. Retkiä tehdään myös laajemmin Vihdin kunnan alueella sekä Uudenmaanalueella yhdessä lasten kanssa suunniteltuihin kohteisiin.

3. ARVIOINTI

Vihdissä arvioinnin tasot toteutuvat seuraavasti:

Vihdissä esiopetuksen laatua arvioidaan yksilötasolla, yksikkötasolla ja järjestäjä tasolla. Arviointi indikaattorit eri tasoille valikoituvat Karvin laadun indikaattoreista, eli laatumittareista varhaiskasvatuspäällikön johdolla varhaiskasvatuksen johtoryhmässä. Arvioinnista saatua tietoa käytetään esiopetuksen toiminnan ja sisällön kehittämiseen kaikilla arvioinnin tasoilla.

Yksilötasolla arviointi suuntautuu käytetyn pedagogiikan ja lapsen oppimisen ja kehityksen edistymisen tarkasteluun sekä esiopetuksen opetussuunnitelman tavoitteiden toteutumisen arviointiin. Yhteisesti sovittuina toimintatapoina käytetään havainnointia, pedagogista dokumentointia, toleranssiympyrää, sekä matematiikan perustaitojen arviointiin tarkoitettua LukiMat –oppimisen arviointia. Mikäli lapsi vasta opettelee suomen kieltä, arvioinnissa hyödynnetään KieliPeda-työvälinettä.

Yksikkötasolla arvioidaan yksikön tiimin-, esiopetuksen toimintasuunnitelman ja esiopetuksen opetussuunnitelman tavoitteiden toteutumista.

Järjestäjätasolla arvioidaan päiväkodin johtajan pedagogisen johtamisen suunnitelman ja pedagogisten painopistealueiden toteutumista sekä tehdään varhaiskasvatuksen asiakkaille asiakastyytyväisyyskysely, joka toinen vuosi.

Esiopetukseen osallistunut lapsi saa Vihdin kunnan laatiman Opetushallituksen 22.12.2014 hyväksymien esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaisen osallistumistodistuksen.

4. OPISKELUHUOLTOSUUNNITELMA

4.1. Arvio opiskeluhoollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhooltopalveluista

Huhmarnummen esikoulussa on 18 esioppilasta. Tehostetussa tuessa on alle viisi esioppilasta ja erityisessä tuessa alle 5 esioppilasta.

Psykologin palveluille tarve on 0,04 henkilötyövuotta, kuraattorin palveluille 0,04 henkilötyövuotta ja neuvolan terveydenhoitajan palveluille on tarve 0,01 henkilötyövuotta. Opiskeluhoollon konsultoivan psykologin ja neuvolan terveyden

hoitajan palvelut ovat käytössä tarvittaessa. Varhaiskasvatuksen erityisopettajan (VEO) ja kuraattorin kanssa yhteistyötä tehdään tiiviimmin.

Yhteisöllinen opiskeluhuoltoryhmä kokoontuu kaksi kertaa vuodessa, kerran syksyllä ja kerran keväällä. Yksikön opiskeluhuoltoryhmään kuuluvat yksikön esiopetuksen opettajat, alueellinen varhaiskasvatuksen erityisopettaja, neuvolaterveydenhoitaja, psykologi ja koulukuraattori. Tarvittaessa opiskeluhuoltoryhmä kutsuu koolle myös muita asiantuntijoita. Opiskeluhuoltoa toteutetaan sekä yhteisöllisenä, että yksilökohtaisena opiskeluhuoltona. Yhteisöllisen opiskeluhuoltotyön tukena on Vihdin kunnan opiskeluhuollon ohjausryhmä.

Opiskeluhuollon tarpeet nousevat lasten ja perheiden tilanteista sekä tarpeista. Yksikkökohtainen opiskeluhuoltoryhmä vastaa esiopetuksen opiskeluhuollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista.

4.2 Yhteisöllinen opiskeluhuolto esiopetuksessa

4.2.1. Yhteisöllisen opiskeluhuollon toimintatavat esiopetuksessa

Esiopetuksen yhteisöllinen opiskeluhuolto on osa päiväkodin johtajan johtamaa toimintakulttuuria, jonka tavoitteena on edistää esioppilaiden kasvun, kehityksen ja oppimisen edellytyksiä. Opiskeluhuollon keskeisin toteuttamisen tapa on yhteisöllinen opiskeluhuolto, joka on ensisijaisesti ennalta ehkäisevää. Yhteisöllistä opiskeluhuoltoa toteutetaan muun varhaiskasvatuksen, perusopetuksen sekä opiskeluhuollon ammattilasten ja muiden yhteistyötahojen kanssa. Onnistuessaan yhteisöllinen opiskeluhuoltotyö vahvistaa kaikkien esioppilaiden hyvinvointia sekä vähentää yksilökohtaisen opiskeluhuollon tarvetta. Vihdissä esiopetuksen henkilöstö on koulutettu positiivisen kasvatuksen mukaisesti Huomaa hyvä -menetelmään, jonka kautta voimme tunnistaa vahvuudet ja taidot sekä hyödyntää niitä tietoisemmin oppimisessa sekä kaikissa arjen tilanteissa.

Esiopetusyksikön henkilöstöllä on pääasiallinen vastuu esiopetusyhteisön hyvinvoinnista sekä velvollisuus seurata esioppilaiden ja koko yhteisön fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia sekä turvallisuuden toteutumista. Henkilöstön tehtävänä on edistää koko yhteisön hyvinvointia ja yhteistyötä huoltajien kanssa. Esiopetuksen henkilöstö havainnoi esiopetusryhmää ja mahdollistaa tilanteet, joissa lapsille tarjoutuu tilaisuuksia kertoa omista ajatuksistaan ja kokemuksistaan. Esiopetuksen henkilöstö tuo päiväkodin johtajan tietoon ajankohtaiset ilmiöt, joita voidaan käsitellä yksikkökohtaisissa opiskeluhuoltotapaamisissa.

4.2.2. Esiopetuksen yksikkökohtaisten opiskeluhuoltoryhmien johtaminen, kokoonpano ja toimintatavat

Esiopetuksen yksikkökohtaiseen opiskeluhuoltoryhmään kuuluvat päiväkodin johtajan lisäksi varhaiskasvatuksen opettajat, alueellinen varhaiskasvatuksen erityisopettaja,

opiskeluhuollon psykologi ja kuraattori sekä neuvolan terveydenhoitaja. Opiskeluhooltoryhmän kokouksiin voivat osallistua myös esioppilaat, huoltajat, muut yhteistyökumppanit sekä asiantuntijat käsiteltävän aiheen edellyttämällä tavalla. Päiväkodinjohtaja johtaa opiskeluhooltoryhmää toimien myös ryhmän koollekutsujana. Ryhmä kutsutaan koolle vähintään kaksi kertaa toimintavuoden aikana. Ennalta sovittujen kokouspäivien lisäksi yksikkökohtainen opiskeluhooltoryhmä voidaan kutsua koolle tarvittaessa. Opiskeluhooltoryhmässä käsiteltävät teemat ovat yhteisöllisiä eikä siellä käsitellä yksittäisen esioppilaan asioita.

Esiopetuksen yksikkökohtainen opiskeluhooltoryhmä vastaa yhteisöllisen opiskeluhuollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Yksikkökohtaisen opiskeluhooltoryhmän tehtävänä on muun muassa opiskeluhooltoon koskevien toimenpiteiden suunnittelu, yhteisöllisen ja ennaltaehkäisevän opiskeluhooltotyön rakenteiden ja käytänteiden kehittäminen sekä Vihdin kuntatason opiskeluhuollon yhteisen teeman konkreettisten toimenpiteiden suunnittelu ja arviointi. Toimenpiteet kirjataan yksikkökohtaiseen esiopetuksen toimintasuunnitelmaan, joka hyväksytään sivistyslautakunnassa. Yksikkökohtaiset esiopetuksen toimintasuunnitelmat ovat huoltajien saatavilla esiopetusryhmissä.

Yksikkökohtainen opiskeluhooltoryhmä kokoaa oman yksikkönsä opiskeluhooltoon koskevaa tietoa sekä huomioi opiskeluhooltotyön suunnittelussa ja kehittämisessä yksikkönsä esiopetuksesta nousseet ilmiöt ja tarpeet.

4.2.3. Esioppilaan läsnäolon tukeminen esiopetuksessa

Esioppilaan säännöllinen osallistuminen esiopetuksen toimintaan mahdollistaa esiopetukselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen. Kaikkien esioppilaiden läsnäoloa tuetaan lasten hyvinvointia tukevin keinoin. Huolta herättävissä poissaoloissa tiivistetään yhteistyötä huoltajien kanssa sekä konsultoidaan matalalla kynnyksellä opiskeluhuollon henkilöstöä.

Yksikön omat yhteisöllisen opiskeluhuollon toimenpiteet:

Kantavana teemana esiopetuksessa toimintakaudella 2024–2025 on vuorovaikutus, yhteisöllisyys, hyvän huomaaminen sekä kiusaamisen ehkäiseminen.

Varhaiskasvatusyksikössä toimii yhteisöllinen opiskeluhooltoryhmä, joka kokoontuu vähintään kaksi kertaa vuodessa. Aiheet yhteisöllisiin opiskeluhooltoryhmän tapaamisiin nousevat esiopetuksen ilmiöistä ja tarpeista. Päiväkodinjohtaja johtaa opiskeluhooltoryhmää ja toimii myös koollekutsujana. Esiopetuksen henkilöstö tuo päiväkodin johtajan tietoon ajankohtaiset ilmiöt, joita voidaan käsitellä yksikkökohtaisissa opiskeluhooltotapaamisissa.

Huhmarnummen esikoulussa huolehditaan siitä, että kaikilla on kaveri. Kaikki lapset saavat tuntea kuuluvansa joukkoon ja ketään ei jätetä ulkopuolelle. Toiminnassa panostetaan ryhmäytymiseen. Tiimien henkilöstö täyttää Läheisyyden kehä-

materiaalin ja tekee sen perusteella toimintasuunnitelman, jota arvioidaan säännöllisesti. Aikuiset tukevat lapsia tarpeen mukaan leikkiin liittymisessä ja vuorovaikutustilanteissa. Lasten keskinäisiä kaverisuhteita arvioidaan yhdessä lasten kanssa sosiogrammin sekä havainnoinnin avulla.

Pienryhmittäminen ja leikkiparien valinta, huomioiden sosiaalistensuhteiden tukeminen, vahvistaa ja monipuolistaa lasten kaverisuhteita. Pienryhmittäminen mahdollistuu päiväkodissa olevan ylimääräisen resurssilastenhoitajan avulla, jolloin voidaan porrastaa siirtymiä ja käyttää eri tiloja lasten osallisuuden lisäämiseksi. Koko esiopetushenkilöstö on koulutettu Huomaa Hyvä- koulutuksessa. Esiopetuksessa hyödynnetään MiniVerso-sovittelun mallia ristiriitatilanteissa.

4.3. Yksilökohtainen opiskeluhoito esiopetuksessa

Esiopetuksen yksilökohtaisella opiskeluhoollolla tarkoitetaan ikäryhmälle tarkoitettuja neuvolapalveluja, opiskeluhoollon kuraattori- ja psykologipalveluja sekä yksittäisiä esioppilasta koskevaa monialaista yksilökohtaista opiskeluhoitoa, jota toteutetaan monialaisessa asiantuntijaryhmässä. Yksilökohtaisen opiskeluhoollon tavoitteena on seurata ja edistää esioppilaan kokonaisvaltaista terveyttä, hyvinvointia, osallisuutta ja oppimista sekä ehkäistä ongelmia ja tarjota varhaista tukea. Esiopetuksen henkilöstö on tärkeässä asemassa esioppilaan tuen tarpeen tunnistamisessa. Varhaiskasvatuksen opettajan, sosionomin ja varhaiskasvatuksen erityisopettajan näkökulmaa tarvitaan esioppilaan tilanteen tarkemmassa selvittelyssä sekä tuen suunnittelussa ja järjestämisessä yhdessä huoltajien ja esioppilaan kanssa.

4.3.1. Esioppilaan ohjaaminen opiskeluhoitopalveluihin (ikäryhmälle tarkoitetut neuvolapalvelut, kuraattori- ja psykologipalvelut)

Esioppilaan tilanteen selvittely alkaa keskustelulla esioppilaan kanssa sekä olemalla yhteydessä huoltajiin. Esioppilaan asiassa voidaan tarvittaessa konsultoida nimettömästi tai huoltajien suostumuksella yksikön opiskeluhoollon toimijoita. Tarpeen mukaan kootaan opiskeluhoollon moniammatillinen asiantuntijaryhmä esioppilaan tukemiseksi yhdessä huoltajien kanssa. Jos esioppilaan tilanne vaatii opiskeluhoollon palveluita, on henkilöstöllä velvollisuus ottaa viipymättä yhteyttä opiskeluhoollon psykologiin tai kuraattoriin. Tilanteessa, jossa yhteydenottoa ei ole mahdollista tehdä yhdessä huoltajien kanssa, on heille annettava tieto yhteydenotosta sekä järjestettävä mahdollisuus keskustella yhteydenottoon liittyvästä syystä.

Esiopetuksessa oppilashuollon terveydenhoitopalvelut järjestetään ikäryhmälle suunnattuina neuvolapalveluina. Viimeinen määräaikaistarkastus neuvolassa toteutetaan terveydenhoitajan toimesta kuuden vuoden iässä. Tämän tarkastuksen jälkeen ennen kouluterveydenhuoltoon siirtymistä järjestetään tarvittaessa yksilöllinen lisäkäynti neuvolaan, jos lapsen kasvusta, terveydentilasta tai kehityksestä herää huolta.

4.3.2. Monialaisen asiantuntijaryhmän kokoaminen, huoltajan suostumuksen hankkiminen ja työskentelyyn osallistuminen

Toisin siis kuin pedagoginen ja oppimisen tuki, yksilökohtainen opiskeluhoito perustuu aina vapaaehtoisuuteen ja edellyttää esioppilaan huoltajan suostumusta. Alueellinen varhaiskasvatuksen erityisopettaja, varhaiskasvatuksen sosionomi tai opettaja toimii pääsääntöisesti koollekutsujana. Ryhmän kokoaja voi olla myös muu opiskeluhoiton palveluiden edustaja, jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu. Esioppilaan osallisuus ja toivomukset huomioidaan opiskeluhoitollisissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa hänen kehitystasonsa ja ikänsä mukaisesti. Esioppilaan opiskeluhoitollisen tuen tarpeen selvittämiseen ja opiskeluhoiton palvelujen järjestämiseen liittyvät asiat käsitellään yksilöllisesti koottavassa monialaisessa asiantuntijaryhmässä. Ryhmän monialainen kokoonpano perustuu tapauskohtaiseen harkintaan ja käsiteltävään asiaan.

4.3.3. Opiskeluhoitokertomusten laatiminen, säilytys ja vastuuhenkilön nimeäminen opetuksen järjestäjän opiskeluhoitorekisterille

Yksilöllisessä opiskeluhoitotapaamisessa selvitetään esioppilaan tuen tarvetta sekä laaditaan suunnitelma palvelujen järjestämisestä. Yksilöllisestä opiskeluhoitotapaamisesta laaditaan opiskeluhoitokertomus, jonka kirjaa varhaiskasvatuksen opettaja tai sosionomi. Opiskeluhoitokertomus laaditaan Vihdin esiopetuksessa käytössä olevalle lomakkeelle, jota säilytetään Vihdin kunnan intrassa. Lomake sisältää huoltajien suostumuksen asian käsittelystä monialaisessa asiantuntijaryhmässä. Opiskeluhoitokertomus säilytetään esiopetusyksikössä salassa pidettävien asiakirjojen mukaisesti ja sen säilyttämisestä vastaa päiväkodin johtaja. Lisäksi päiväkodin johtaja vastaa oman yksikkönsä opiskeluhoitokertomuksista muodostuneesta rekisteristä ja siihen liittyvistä tehtävistä.

Opiskeluhoitokertomuksesta siirretään kouluun huoltajien luvalla erilliseen lupakaavakkeeseen kirjatut asiakirjat. Päiväkodin johtaja vastaa asiakirjojen siirrosta tulevaan kouluun / esiopetuksen järjestämispaikkaan. Päiväkodin johtaja arkistoi jäljennöksen siirtoluvasta sekä mahdollisesti siirtämättömät opiskeluhoitokertomukset.

4.4. yhteistyön järjestäminen esiopetuksessa

Esioppilaat vaikuttavat esiopetuksen toimintaan lasten kokouksissa sekä muissa kokoontumisissa käytyjen keskustelujen kautta. Lisäksi lasten kokemuksia, mielipiteitä ja ideoita kuullaan esiopetuksen arjessa sekä esioppilaan ja henkilöstön välisissä

kahdenkeskisissä keskusteluissa. Huoltajien osallisuuden merkitys korostuu lapsen oppimisen polun eri nivelvaiheissa. Huoltajien aito osallisuus mahdollistuu esiopetuksen henkilöstön tietoisien työn kautta niin, että huoltajat voivat kokea olevansa tärkeä osa esiopetuksen yhteisöä. Huoltajien kohtaamiset esioppilaan tuonti- ja hakutilanteissa antavat esiopetuksen henkilöstölle runsaasti tilaisuuksia huoltajien kuuntelemiselle ja luottamuksen vahvistamiselle sekä kodin ja esiopetuksen väliselle vuoropuhelulle. Samalla huoltajille tarjoutuu tilaisuus keskustella ja kertoa omista havainnoistaan, joita voidaan käsitellä yksikkökohtaisissa opiskeluhuoltotapaamisissa. Näin myös huoltajat pääsevät vaikuttamaan esiopetuksen yhteisöllisen opiskeluhuollon sisältöihin ja sen toteuttamiseen. Huoltajia tiedotetaan yksikkökohtaisen opiskeluhuoltoryhmän käytänteistä esiopetusvuoden ensimmäisessä huoltajaillalla.

Esiopetuksen huoltajaillalla huoltajille kerrotaan:

- Opiskeluhuollon käytänteistä esiopetusvuoden aikana
- Esiopetusyksikön monialaisen opiskeluhuoltotyön toteuttajat
- Opiskeluhuoltotyön aikataulu esiopetusvuoden aikana.

Esiopetuksen toimintasuunnitelma, joka sisältää kyseisen esiopetusryhmän opiskeluhuoltosuunnitelman on huoltajien luettavissa esiopetusyksikössä. Lisäksi huoltajat saavat yhteisöllisen opiskeluhuollon toteutumisesta tietoa esiopetuksesta lähetettävien kirjeiden muodossa.

Päiväkodin johtajat vastaavat omien yksiköidensä opiskeluhuollon johtamisesta ja heidän tehtävänä on perehdyttää henkilöstö opiskeluhuollon periaatteisiin ja toimintatapoihin. Mikäli esiopetusryhmässä työskentelee varhaiskasvatuksen sosionomi, hän vastaa lapsen hyvinvointiin liittyvästä sosiaali- ja terveystalveluiden kanssa tehtävästä monialaisesta yhteistyöstä sekä perheiden ohjaamisesta kyseisten palveluiden pariin oman esiopetusryhmänsä osalta. Hän vastaa monialaisesta sosiaalipalveluihin liittyvästä verkostoyhteistyöstä lapsen esiopetuksen aikana sekä siirtymävaiheiden yhteistyöstä lapsen ja perheen hyvinvointiin liittyvissä asioissa.

Jos esiopetuksen henkilöstö arvioi, että esioppilaan tilanne vaatii lastensuojelun tarpeen selvittämistä, tulee henkilöstön ottaa yhteyttä sosiaalihuoltoon yhdessä huoltajien kanssa tai tehdä lastensuojeluilmoitus, mikäli yhteydenottoa ei ole mahdollista tehdä yhdessä.

4.4.1. Esioppilaan kasvun ja oppimisen tuki

Esiopetuksen henkilöstön on yhteydessä huoltajaan heti, kun esioppilaalla ilmenee kasvun tai oppimisen tuen tarvetta. Huoltajille annetaan tietoa lasta koskevien asioiden käsittelystä, tietojen saannista ja niiden luovuttamisesta ja salassapidosta. Esiopetuksen tavoitteena on toimia huoltajien kanssa yhteisymmärryksessä vanhemmuutta tukien, mutta huoltajien suostumusta ei tarvita esiopetukseen

osallistuvan lapsen tuen tarpeen arviointiin ja tuen suunnitteluun. Tehostetun ja erityisen tuen antaminen edellyttää yhteistyötä opiskeluhoollon ammattihenkilöiden kanssa eikä tukeen liittyvä moniammatillinen yhteistyö kuulu yksilökohtaiseen opiskeluhooltoon.

Tehostetun tuen aloittaminen, järjestäminen ja tarvittaessa palaaminen takaisin yleisen tuen piiriin, käsitellään pedagogiseen arvion pohjalta monialaisessa yhteistyössä opiskeluhoollon ammattihenkilöiden kanssa. Käsittelyä koskevat kirjaukset tehdään pedagogiseen arvioon.

Erytynen tuki on kolmiportaisen tuen tasoista vahvin. Esioppilaan erityinen tuki suunnitellaan yksilöllisesti ja se pohjautuu erityispedagogiseen osaamiseen sekä rakenteellisiin tukitoimien ratkaisuihin. Erytynen tuen prosessista laaditaan pedagoginen selvitys monialaisessa yhteistyössä opiskeluhoollon ammattihenkilöiden kanssa. Pedagogiseen selvitykseen kirjataan suunnitellut tukitoimet.

4.5. Häirinnän ja kiusaamisen ennaltaehkäiseminen sekä toimintamalli kiusaamiseen puuttumiseksi Vihdin esiopetuksessa

Alle kouluikäinen lapsi saattaa kokeilla erilaisia ei-toivottuja toimintatapoja toistamalla näkemäänsä ja kokemaansa. Häirinnän ja kiusaamisen ennaltaehkäiseminen tarkoittaa näihin tilanteisiin pysähtymistä ja puuttumista lasta rakentavalla tavalla. Esiopetusikäisten lasten välinen häirintä on useimmiten kokeilevaa ja tahatonta. Häirintä on kuitenkin hämmentävää ja satuttavaa, joten siihen tulee aina puuttua. Ristiriitatilanteisiin tulisi suhtautua oppimistilanteina, joissa henkilöstön tehtävänä on vahvistaa esioppilaiden toimijuutta, vaikutusmahdollisuuksia ja elämäntaitoja. Vihdin esiopetuksen henkilöstö on saanut koulutuksen MiniVerso-menetelmään, joka vahvistaa esioppilaiden osallisuutta sovittelukoulutuksen saaneen kasvattajan avulla. Sovittelussa esioppilaita ei leimata, vaan heitä kunnioitetaan ja kuunnellaan oman riitansa sekä sen ratkaisun asiantuntijana.

<https://sovittelu.com/vertaissovittelu/>

Vihdin varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen on laadittu lapsen fyysisen rajoittamisen ohjeistus, joka pohjautuu opetushallituksen ”Lapsen fyysinen rajoittaminen varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa” tukimateriaaliin. Ohjeistus löytyy Vihdin kunnan intrasta.

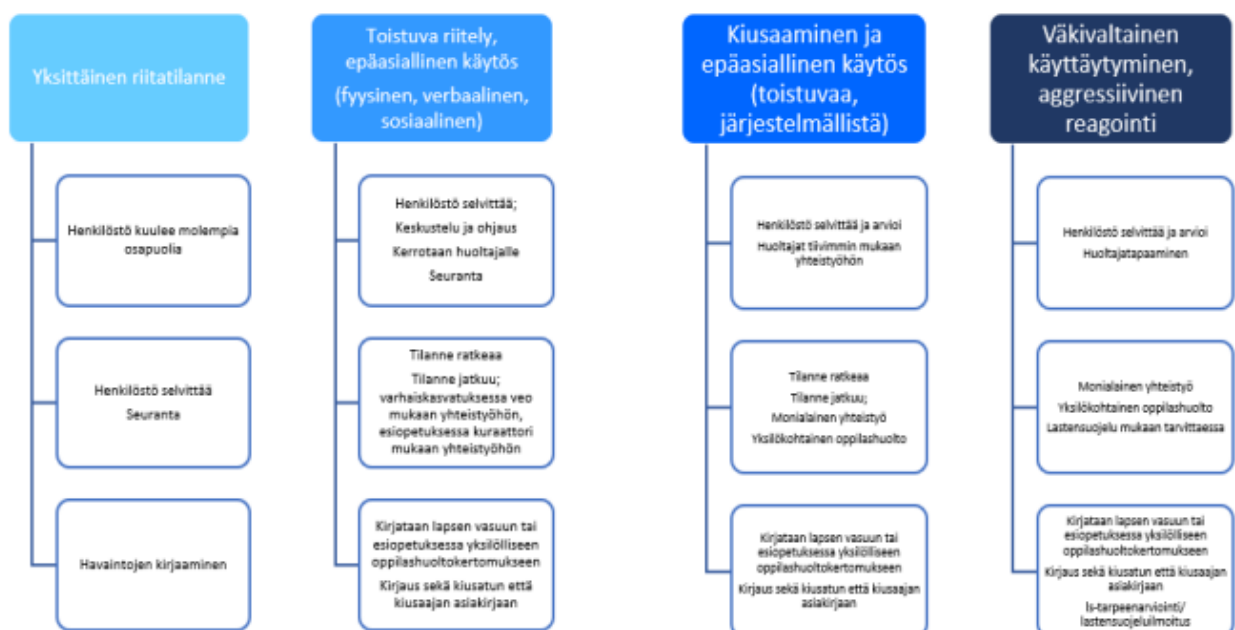
Vihdin varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen on laadittu yhteinen, alla oleva toimintamalli, kiusaamiseen puuttumiseksi.

Yksikkökohtaiset toimenpiteet kiusaamisen ehkäisemiseksi:

MiniVerso-sovittelumalli on käytössä ja mahdollisissa ristiriitatilanteissa aikuiset pitävät huolta siitä, että jokainen lapsi saa mahdollisuuden kertoa mitä tapahtui. Lapsia ohjataan pyytämään aikuisen apua tilanteen selvittämiseen ja heitä autetaan selvittämään tilanne rakentavasti.

Tunnetaitoja harjoitellaan koko esiopetusvuoden ja aikuiset sanoittavat lasten tunteita, hyväksyvät kaikki tunteet ja myös auttavat lasta huomaamaan, että tunteet ovat ohimeneviä ja muuttuvia. Lasten kanssa harjoitellaan tietoisuustaitoja ja rauhoittumiskeinoja, jotka ovat tarpeen ristiriitatilanteissa. Lasten kanssa käydään aktiivisesti keskustelua sekä mallinnetaan oikeita toimintatapoja suhteessa toiseen ihmiseen. Materiaaleina käytetään mm. kuvatukea, Fanni tunnetaitomateriaalia ja Piki-kirjasarjaa kiusaamisen ilmiön käsittelyssä sekä draamatyöskentelyä.

Kiusaamisen ehkäisyn suunnitelma varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa – toimintamalli

5. OSALLISUUS JA YHTEISTYÖ

5.1 Lasten osallisuuden huomioiminen

Lasten osallisuutta tuetaan tarttumalla lasten ideoihin ja mahdollistamalla niiden toteutuksen. Yhteisen keskustelun, oman mielipiteen esittämisen, toisten kuuntelun ja neuvottelutaitojen harjoittelu ovat osa esiopetuksen toimintatapoja. Lapset oppivat, että heitä kuullaan ja heidän mielipiteensä ja ajatuksensa ovat merkittäviä, lisäksi opetellaan arvostamaan muiden näkemyksiä.

Toiminnan suunnittelussa lasten osallisuus näkyy teemojen valinnoissa. Eri oppimiskokonaisuuksien suunniteltu toiminta sovitetaan yhteen lapsiryhmän kulloisiinkin kiinnostuksenkohteisiin.

Osallisuutta ja ryhmään kuuluvuutta tuetaan myös ryhmäyttämisen keinoin. Lisäksi aikuiset osoittavat omalla toiminnallaan ja tavallaan kohdata lapset, että jokainen lapsi on tärkeä osa ryhmää. Esiopetuksessa toimitaan paljon pienryhmissä ja myös tällä tavoin pyritään takaamaan, että jokainen lapsi tulee kuulluksi, nähdyksi ja kohdatuksi. Pienryhmätoiminta takaa lapselle osallistumisen omien taitojen mukaan.

Lasten osallisuutta omaan esiopetussuunnitelmaansa lisätään tekemällä lapsen kanssa yhdessä toleranssiympyrä ennen esiopetuskeskustelua.

5.2 Huoltajien osallisuuden huomioiminen

Vanhempien kanssa keskustellaan päivittäin lasta koskevista asioista. Lisäksi vanhemmille viestitään, että he voivat tarvittaessa sopia ennalta hakutilanteeseen hieman pidemmän juttuluhetken ryhmän aikuisen kanssa. Tällöin voidaan varmistaa, että työntekijällä on aikaa keskittyä vanhemman kanssa keskusteluun. Esiopetuksessa tapahtuvaa toimintaa ja esiopetussuunnitelmaa tehdään näkyväksi huoltajille pedagogisen seinän avulla. Päiväkodin yhteiset juhlat ja tapahtumat ovat huoltajia osallistavia ja lisäävät myös huoltajien keskinäistä yhteisöllisyyttä.

Huoltajaillassa käytiin keskustelua esiopetuksen toimintatavoista ja käytänteistä. Esiopetuskeskusteluissa hyödynnetään lapsiystävällisen palaverin mallia. Keskustelut käydään yhdessä lapsen, huoltajien ja varhaiskasvatuksen opettajan kanssa.

5.3 Yhteistyö nivelvaiheessa

Esi- ja alkuopetuksen siirtymävaiheen yhteistyö

Esi- ja alkuopetuksen yhteistyön tavoitteena on tehdä lapsen oppimisen polku eheäksi sekä luoda lapselle kasvua ja oppimista tukeva turvallinen jatkumo esiopetuksesta kouluun. Siirtymä esiopetuksesta kouluun on prosessi, jossa kiinnitetään huomiota siihen, minkälaisia mielikuvia ja kokemuksia lapset saavat koulusta. Onnistunut siirtymävaiheen yhteistyö tukee lapsen kaverisuhteita sekä kiinnittymistä tulevaan kouluun.

Varhaiskasvatuksen opettajan tehtävänä on antaa luokanopettajalle opetuksen järjestämisen kannalta tarvittava tieto lapsesta oppijana ja tuoda esiin lapsen vahvuuksia ja kiinnostuksen kohteita sekä hänen tuen tarpeitaan. Merkityksellisin tieto koostuu siitä, mitä lapsi jo osaa, jolloin koulussa voidaan jatkaa siitä, mihin esiopetuksessa on päästy. Näin luokanopettaja voi suunnitella omaa opetustyötään saamiensa tietojen pohjalta ja lapsen oppimisen polku muodostuu lapsen tarpeita

vastaavaksi. Opinpolkua vahvistaa myös se, että esiopetuksessa hyväksi havaittuja toimintatapoja siirretään kouluun.

Esiopetuksesta siirrytään oppilaaksiottoalueiden mukaisiin kouluihin, ruotsinkielisestä esiopetuksesta siirrytään Vichtis svenska skolaniin. Huhtikuussa alkaa kuusi askelta kouluun -toimintamalli, jonka osana toukokuussa koulut kutsuvat esioppilaat tutustumaan kouluun ja huoltajat vanhempainiltaan. Toukokuussa järjestetään kouluun siirtokeskustelu, jossa varhaiskasvatuksen opettaja siirtää opetuksen kannalta oleelliset tiedot esiopetuksesta kouluun. Mikäli lapsella on tehostetun tai erityisen tuen suunnitelma, tapaamiseen osallistuvat myös lapsi, huoltajat sekä varhaiskasvatuksen erityisopettaja ja tarvittaessa lapsen kanssa toimineita muita asiantuntijoita.

Lapsen tutustuminen kouluympäristöön

Kouluun tutustumisprosessi aloitetaan varhain esiopetusvuoden aikana. Maalis-huhtikuussa varhaiskasvatuksen opettaja ottaa yhteyttä lähikoulun ensimmäisen luokan opettajaan ja sopii esioppilaiden kouluvierailusta. Vierailun tavoitteena on tutustua koulurakennukseen, ympäristöön ja koulun arkitoimintaan; siihen, minkälaista koulussa työskentely on. Esioppilaat tutustuvat koulutyöhön esimerkiksi luokanopettajan antamalla pienellä tehtävällä. Yhteisiä tapahtumia voidaan järjestää pitkin toimintakautta.

Huhmarnummen esiopetusryhmä toimii koulun tiloissa ja käyttää ulkoillessaan koulun kanssa yhteistä piha-aluetta. Huhmarnummen koulun kanssa yhteistyötä tehdään esimerkiksi kuukausittain toistuvien yhteisten tapahtumien muodossa.

Kuusi askelta kouluun

Vihdin esiopetuksessa on käytössä Kuusi askelta kouluun –toimintamalli, joka on kehitetty, Yhdessä olemme enemmän – LAPE Uusimaa - hankkeessa. Toimintamallin tavoitteina on tulevan koululaisen ja hänen perheensä tukeminen koulun alkaessa, yhteisöllisyyden vahvistaminen ja koululaistaitojen edistäminen. Kuusi askelta kouluun -projektin sisällön suunnittelu ja materiaalin kokoaminen alkaa yhteistyössä huoltajien kanssa, henkilöstö suunnittelee tarkemmin teemat ja niihin liittyvät toiminnot kuudelle viikolle. Toiminnan käynnistyessä huoltajien kanssa käydään päivittäisiä keskusteluja, jotka liittyvät kyseisen viikon teemaan. Teemat alkavat tutuista päiväkotia, lapsia ja huoltajia koskettavista aiheista ja etenevät lähemmäs koululaisarkea. Teemat kestävät kerrallaan viikon ajan ja jokainen teema sisältää tehtävän, joka tehdään kotona yhteistyössä lapsen ja huoltajan kanssa.

Lisätietoa aiheesta Kuusi askelta kouluun-linkistä:

[Hyvinvoiva lapsi oppii ja kasvaa - varhaiskasvatus, koulu ja oppilaitos hyvinvoinnin tukena](#)

Koulu tiedottaa ja järjestää tutustumispäivän lapsille ja huoltajille toukokuussa.

Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelman siirto

Mikäli lapsi on saanut yleistä, tehostettua tai erityistä tukea esiopetusvuoden aikana, varhaiskasvatuksen opettaja huolehtii siitä, että pedagogiset asiakirjat ovat kirjattuina Wilmaan. Wilma sulkeutuu esiopetuksen päättyessä, jonka jälkeen lapsen

esiopetuksen pedagogiset asiakirjat ovat Wilmassa luokanopettajan luettavissa. Opetuksen järjestämisen kannalta tarpeellisten tietojen siirtämiseen ei tarvita erillistä lupaa huoltajalta. Esiopetuksen lisäksi täydentävässä varhaiskasvatuksessa olevan lapsen varhaiskasvatussuunnitelma arkistoidaan lapsen lopettaessa varhaiskasvatuksessa.

5.4 Yhteistyö muiden toimijoiden kanssa

Esiopetuksessa teemme yhteistyötä Vihdin paikallisten kolmannen sektorin toimijoiden kanssa sekä oman kunnan eri toimialojen kanssa. Esimerkiksi Vihdin seurakunta järjestää pyhäinpäivän aikaan retken Irjalan hautausmaalle. Yksikössämme on tarjolla lapsille myös vaihtoehtoinen retki.

Yhteistyötä eri urheiluseurojen kanssa tehdään esimerkiksi erilaisten tapahtumien muodossa.

Taide- ja kulttuuri toimijoiden kanssa tarjotaan mahdollisuus tutustua eri taiteen muotoihin esimerkiksi mahdollisella Taide-kummi toiminnalla.

Kirjasto järjestää esioppilaille digileikkiä ja tutustumispäivän Nummelan pääkirjaston tiloihin.

6. Turvallisuus / mahdollinen varautuminen poikkeustilanteisiin

Varhaiskasvatussyksiköiden turvallisuus- ja kriisisuunnitelma sekä varautuminen poikkeustilanteisiin löytyy sähköisenä vihti.pelsu.fi/vihti.

Syksyllä 2024 yksikössä toteutettiin yhdessä Huhmarnummen koulun kanssa poistumisharjoitus viikolla 38 sekä sisälle suojautumisharjoitus viikolla 40. Viikolla 38 päiväkodissamme vietettiin turvallisuusviikkoa ja palolaitoksen edustajat kävivät vierailulla yksikössämme. Turvallisuusasioista keskustellaan arjessa aktiivisesti lasten kanssa ja valtakunnalliseen 112-päivään osallistutaan vuosittain.

Päivämäärä ja päiväkodinjohtajan allekirjoitus

4.11.2024 Sanna Nyman

LIITE 1. Kulttuurikasvatussuunnitelma